ŠVOBODA — **СВОБОДА**
UKRAINIAN DAILY — **УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК**

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 24. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, FEBRUARY 6, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 6-го ЛЮТОГО 1992. Ч. 24. РІК XCIX.

УКРАЇНА ПОЛІПШУЄ ВІДНОСИНИ З СУСІДНІМИ КРАЇНАМИ

Київ. — Західні пресові агентства, а зокрема Ассошіейтед Пресс, інформують, що Уряд України поробив заходи для поліпшення відносин з сусідніми країнами, зокрема колишніми сателітами Москви, які у процесі повного розпаду комуно-московської імперії здобули повну самостійність.

Наладнуються, наприклад, дружні відносини з Польщею. Президент тієї країни Лех Валенса надіслав на адресу Президента України Леоніда Кравчука спеціального листа, яким він запрошує його відвідати у вигідному для нього часі Польщу. В листі Валенса підкреслює, що Польща і Україна мають багато спільних інтересів.

Також спеціальний уповноважений у справах України у Варшаві Теодозій Старак заявив кореспондентам, що Уряд України вважає Польщу за одного з важливих партнерів у закордонній політиці з огляду на її приязні зв'язки з багатьма західними державами. Старак гостро критикував рішення уряду Російської федерації, який без узгіднення з іншими незалежними країнами, членами Співдружності Незалежних Держав, підніс ціни на товари першої потреби. Ця безпляново політика Росії становить чималу загрозу для економіки України.

Поправляються відносини України також з Румунією. Обидві країни погодились на встановлення дипломатичних відносин, не зважаючи на територіяльні суперечки. Західні агентства інформують, що Румунія формально визнала Україну незадовго після проголошення акту незалежности, але повної дипломатичної і торговельної співпраці не було досі з огляду на претенсії Румунії до північної Буковини та інших територій, які тепер входять в територіяльну інтеграль-ність України.

Проголошення про встановлення дипломатичних зв'язків між Києвом і Букарештом наступило після зустрічі президентів обидвох країн.

Л. Кравчук перебуває у Швайцарії

Київ (УНІАР). — Звідси 31-го січня Президент України Леонід Кравчук вилетів до Швайцарії для участи у всесвітньому форумі економістів у Давосі. Там 1-го лютого він зустрівся з прем'єр-міністрами Греції та Швеції, президентами Швайцарії та Румунії, генеральним секретарем НАТО, генеральним секретарем Ради Европи, з представниками світового бізнесу та з представниками преси.

На економічний форум прибули керівники семи країн Співдружности Незалежних Держав — України, Вірменії, Азербайджану, Білорусі, Казахстану, Молдови та Узбекістану. На пленарному засіданні форуму вони виклали свої погляди на СНД і її перспективи. Президент України Л. Кравчук у своєму виступі підзначив перші кроки, що їх роблять держави — учасники СНД з метою зміцнення Співдружности. Президент України наголосив, що СНД може вижити і зміцнитися тільки під умовою суворого дотримання усіма учасниками принципу рівности, виконання взятих зобов'язань та підписаних угод. Особливу увагу Л. Кравчук звернув на неприпустимість висунення будьяких територіяльних претенсій між членами СНД. Торкнувшись відносин з Росією, Кравчук заявив, що український і російський народи не піднімуть зброю один проти одного, а шукатимуть усіх можливих шляхів для мирного врегулювання проблем. У зв'язку з цим він виключив можливість будувати СНД з позиції сили. Росія, Україна та інші члени Співдружности — рівноправні. У СНД не повинно бути старшого брата. Якщо всі держави усвідомлять цей принцип, то СНД виживе. Але якщо одна з держав захоче грати ролю гегемона, то СНД довго не проіснує.

Ще перед вилетом до Швайцарії Л. Кравчук дав інтерв'ю лондонській телевізії, у якому він заявив, що Україна не має наміру виходити з СНД і вирішуватиме всі проблеми на основі існуючих угод і домовлень, правових актів і міжнародних норм. Україна, сказав Кравчук, також не претендує на всю Чорноморську фльоту. Не повинна претендувати на всю ЧФ і Росія.

Після відвідин Швайцарії Президент України Л. Кравчук 3-го лютого вилетів до Бонну, де зустрівся з Президентом Німеччини Ріхардом Фон Вайцзекером, а наступного дня — з керівниками основних політичних партій, представлених у Бундестазі й також з іншими представниками офіційного Бонну. Кравчук також зустрівся з федеральним канцлером Гельмутом Колем. В ході розмови було порушене питання, що німці втратили останню надію відновити свою автономію в Поволжі. Л. Кравчук висловив пропозицію переселити німців до Криму та на Південь України і це відразу знайшло відгук в російській пресі. Наприклад „Куранти" з 5-го лютого пишуть, що Кравчук вирішив перехопити ті 500 мільйонів марок, які Німеччина обіцяла Росії на влаштування німців у Поволжі. Під час зустрічей у Німеччині Президент Кравчук заявив, що відносини між Німеччиною і Україною мають міцну основу та орієнтовані на майбутнє. Президент Німеччини привітав прагнення України до добросусідських відносин з країнами Европи і до роззброєння та контролю над озброєннями.

За кордоном перебуває також голова Верховної

(Закінчення на стор. 3)

Палестинці мають намір брати участь у мирних переговорах

Єрусалим, Ізраїль. — Ханан Ашраві і Файсал Гусейні, які виступають переважно як пресові секретарі палестинської делегації на мирних переговорах у справі Близького Сходу, заявили у понеділок, 3-го лютого, з журналістами і заявили, що рішення палестинців бойкотувати недавню міжнародну конференцію у Москві не треба розуміти як їх небажання взагалі більше брати участь у переговорах.

„Ми маємо намір брати участь в них, але як рівні з рівними, на базі взаємного довір'я і поваги", — заявив Х. Ашраві.

„Повинна бути створена атмосфера, яка б дала змогу палестинцям брати участь у переговорах", — підкреслив Ф. Гусейні.

Ашраві і Гусейні повідомили, що мають намір звернутися з листом до урядів З'єднаних Стейтів і Росії, в якому підтвердять, що палестинська делегація не має наміру взагалі усунутися від участи в переговорах.

Палестинці брали участь у першій фазі переговорів у Мадриді, а також у другій і третій — у Вашінгтоні. Напередодні московської конференції, яка відбулася минулого тижня, в делегацію палестинців були включені як мешканці Східного Єрусалиму, так і мешканці палестинської діяспори. Однак ще до переговорів у Мадриді була прийнята домовленість, на пропозицію Ізраїля, що до складу палестинської делегації можуть входити лише мешканці західного берега ріки Йордан і смуги Гази. Оскільки палестинці порушили цю умову, голови конференції — ЗСА і Росія — вказали їм на це, попросив ши залишити в складі делегації лише мешканців західного берега і смуги Ґази. Палестинці відмовилися виконувати умови первісної домовлености і оголосили бойкот засідань у Москві.

Агентство АП повідомляє з Єрусалиму, що деякі палестинські делегати звернулися до країн арабського світу з такою просьбою: будь-який крок до нормалізації відносин з Ізраїлем повинен передбачати визнання ізраїльським урядом права палестинців на самовизначення.

ВИНИКАЮТЬ НОВІ КЛОПОТИ ДЕМОКРАТИЧНИХ ДЕРЖАВ З ІРАКОМ

Ню Йорк. — Рішення Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй про те, щоб союзницькі повітряні сили розпочали нагляд над територією Іраку, особливо над тими частинами у яких розбудована іракська воєнна індустрія, левде чи можна буде здійснити з огляду на спротив іракського уряду. У заяві для засобів масової інформації президент-диктатор тієї країни Саддам Гуссейн заявив, що ніхто не має права без дозволу іракського уряду і міністерства оборони порушувати повітряний простір Іраку. Якщо це станеться іракське летунство прийме відповідні протизаходи, одним ...словом може розпочатися новий конфлікт на Близькому Сході, чого не бажають собі під теперішню пору З'єднані Стейти Америки, особливо у році вибору президента — заявили близькі співробітники Уряду президента Джорджа Буша.

Західні альянти звернули увагу, що С. Гуссейн також використовує дозволену продаж оливи для закупу додаткової зброї, воєнної технології, спроваджування військових спеціялістів, які працюють над конструкцією власної атомової зброї і загальним поліпшенням оперативности іракської армії.

Очевидно, ані президент Дж. Буш, ані також інші керівники держав, які брали участь у війні на Близькому Сході і добились нечуваної досі блискавичної перемоги над військами Гуссейна, не виключають в майбутньому „коректнивних" військових акцій, особливо тоді, якщо Ірак й далі продовжуватиме розбудовувати свої збройні сили, а особливо атомову індустрію, знаючи, що нуклеарна зброя в руках Гуссейна і його співробітників може перетворитись на поширення конфлікту не тільки на Близькому Сході, але також в інших частинах світу. Відомо ж бо, що С. Гуссейн й деякі інші тоталітарні держави на Близькому Сході, зокрема Іран і Лібія, фінансують терористичні організації в світі і тому нагляд над їхньою діяльністю Ради Безпеки ООН є „обов'язковим. Тепер, коли Рада Безпеки відновила свій престиж і її рішення підтримує більшість членських держав, цю обставину треба належно використати для припинення атомової індустрії на Близькому Сході і взагалі авантурницьких війн чи терористичних акцій, — кажуть політичні спостерігачі й політичні аналітики.

Президент Дж. Буш, зустрічаючись минулого тижня з багатьма президентами і керівниками держав, членами Ради Безпеки підкреслював, що З'єднані Стейти і їхні альянти ніколи не завагаються на ще одну нищівну акцію проти тоталітарних держав, якщо вони своєчасно не прийдуть до розуму і не припинять продукції нищівної нуклеарної зброї та не припинять політики дискримінації та порушення прав людини, наприклад, Іраку проти курдського населення.

Спеціяльна комісія ООН, завданням якої було знищити усі запаси зброї (нуклеарної і хемічної), тепер опинилася в дуже незручній позиції у зв'язку із забороною перелетів над іракською територією.

Альянти категорично домагаються зняття блькади територій курдів і припинення дослідів над атомовою зброєю. Якщо цього не станеться на Заході знову розпічнеться мобілізація до війни, тим разом, правдоподібно для цілковитого знищення іракської армії і відсунення від влади Гуссейна, — кажуть спостерігачі.

Відбулася теоретична конференція УРП

Київ (УРП). — Тут 25-26-го січня Українська Республіканська Партія (УРП) відбула свою теоретичну конференцію на тему „Завдання УРП у нових історичних умовинах". Після подій проголошення незалежности України, проведення референдуму, вибору Президента, ліквідації СССР і створення Співдружности Незалежних Держав назріла конечність зревізувати завдання УРП.

Напередодні виборів до органів державної влади, які, можливо, відбудуться цього року, партія повинна здбати про свій авторитет, збільшувати свої ряди і готувати кандидатів у Верховну Раду та в місцеві ради. Ці питання були темами допові́дей конференції та дискусії.

Голова УРП Левко Лук'яненко у доповіді „УРП в нових історичних обставинах" відзначив потребу правильного розуміння політичної ситуації й вибору відповідної тактики. Є ряд обласних організацій, методи праці яких незадовільні. Чільним завданням є тепер об'єднання усіх сил для творення української держави.

Доповіді мали: заступник голови УРП Олег Павлишин — „Статут і пропаганда УРП в сучасних умовах", Олександер Шандрук — „УРП і творення економічних засад незалежної України", Богдан Горинь — „Роля і місце України у Співдружності Незалежних Держав"; Євген Болтарович — „УРП у політичному житті України". В обговоренні взяло участь 10 осіб. Виступив Президент ДЦ УНР в екзилі Микола Плавюк.

26-го січня доповідав Олекса Братко-Кутинський — „Націоналізм та національно-визвольний рух в Україні" і Олекса Миколишин — „Цінності республіканізму в системі європейських та північноамериканських традицій". У праці конференції взяло участь понад 100 осіб з 21 области. Матеріяли конференції будуть опубліковані.

В Карпатах відбудуться 2-гі лещатарські змагання

Львів. — Голова відновленого Карпатського Лещатарського Клюбу у Львові Юрій Косарчин повідомляє та рівночасно запрошує українських лещатарів із ЗСА і Канади на 2-гі лещатарські змагання в Славську, що відбудуться в днях 24—29-го лютого.

У змаганнях вже зголосили свою участь змагуни-лещатарі із східніх областей України, з Польщі, Чехо-Словаччини, Канади і ЗСА.

Автобуси із змагунами виїжджають зі Львова до Славська 24-го лютого. В Славську змагуни будуть розміщені та прохарчовані в трьох великих колибах-пансіонах.

Змагання відбуватимуться в конкуренціях з'їздових, великого та малого крутоблгів для чоловіків і жінок.

Як інформують із КЛК в Ню Йорку, на змагання делеговані є досі два змагуни — Петро Кобзяр і Юрій Вижницький.

Інші зацікавлені взяти участь у цих змаганнях можуть отримати інформації у голови КЛК Юрія Попеля, телефонічно на число: (908) 297-0786.

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ ПРИЙНЯВ ДЕЛЕҐАЦІЮ ІЗ ЗСА І КАНАДИ

У Президента України (зліва): О. Зінкевич, Д. Павличко, І. Драч, Б. Бурачинський, Л. Скорик, О. Лавринович, Л. Кравчук, М. Горинь, Л. Гуцуляк, Б. Футей, Є. Гуцуляк, А. Лисий, В. Баранецький.

Київ (А.Л.). — Тут в приймальному кабінеті Президента України Леоніда Кравчука відбулася зустріч з представниками Координаційного Комітету Допомоги Україні (ЗСА) та Канадського Товариства Прихильників Руху. До делегації входили: д-р Богдан Бурачинський, мгр Володимир Баранецький, д-р Анатолій Лисий, ред. Осип Зінкевич та суддя Богдан Футей з ЗСА і голова КТПР Ераст Гуцуляк з дружиною Лідою з Канади. В нарадах також взяли участь народні депутати Дмитро Павличко, Іван Драч, Михайло Горинь і Лариса Скорик та Олесь Лавринович від Руху.

Президент Кравчук напочатку у дуже відвертій і щирій розмові поінформував учасників наради про існуючі проблеми зовнішньо-політичного та внутрішньо-економічного характеру. Міжнародні відносини України тепер ускладнюються в той час, коли викликують тривогу деякі необачні виступи російських державних шовіністів. Особливу увагу тепер приділяється переведенню військових формацій колишньої совєтської армії під командування міністерства обо-

(Закінчення на стор. 3)

МАЙСТЕРНЯ В МЕНОРІ

Дженкінтавн, Па. — Відділ постійної освіти Менор джуніор коледжу починає в суботу, 22-го лютого, майстерню нанизування ґердань з Гуцульщини, Лемківщини і Бойківщини. Навчання буде в суботи, 22 і 29-го лютого від год. 1-ої до 4-ої по полудні. Вписове — 35 дол., вартість матеріялів — 10 дол. Реченець вписів — тиждень перед початком майстерні. По додаткові інформації, або щоб вписатися на курс слід телефонувати на число (215) 884-2218.

В АМЕРИЦІ

У ПОНЕДІЛОК, 3-ГО ЛЮТОГО, стало відомо, що президент Джордж Буш теперішнього американського представника до Організації Об'єднаних Націй Томаса Пікерінґа призначив амбасадором ЗСА до Індії. Базуючись на інформації двох високопоставлених урядових чинників, кореспондент пресового агентства АП Джордж Гедда пише, що Т. Пікерінг попав у неласку свого начальства через самохвальбу і приписання собі заслуг в успіхах Уряду президента Джорджа Буша в політиці ООН. Новим представником ЗСА до ООН призначено Едварда Перкінса, колишнього амбасадора ЗСА до Південної Африки.

ІНФОРМАЦІЙНА СЛУЖБА ЗСА стверджує, що навіть під сучасну пору, коли перестав існувати конфлікт між потугами світу, її праця є також й важливою, як досі. Інформаційна служба ЗСА була створена під час Другої світової війни, як інструмент „холодної війни" й на думку багатьох офіційних чинників свою ролю виконувала взірцево. Уряд президента Джорджа Буша доцінює працю і потребу існування цієї установи і не зважаючи на те, що немає вже тих самих потреб, все ж таки збільшив бюджет для її діяльности, що її тепер називають „громадською дипломатією". Крім цього є багато спірних питань, які під час „холодної війни" не можна було розглядати, а тепер є для цього можливість і туди треба спрямувати свою працю, сказав Майкл Снайдер, заступник директора ІС ЗСА, відповідальний за загальну політику та програмування.

СПРОБА БІЛОГО ДОМУ здобути підтримку для економічного пляну президента Джорджа Буша від губернаторів стейтів не мала бажаних успіхів. На зустрічі Президента з членами Крайової Асоціяції стейтових губернаторів у понеділок, 3-го лютого, в Білому Домі дійшло до досить гострої виміни думок між Президентом і деякими демократичними губернаторами. Аналітики твердять, що у цьому виборчому році важко дійти до будь-яких узгіднень, бо все робиться під партійно-політичним кутом.

ПІДРАХУНКИ ВИЯВИЛИ, що Уряд кожного року поносить великі втрати у більйонах долярів через шахрайства в ділянці медичної опіки, тому Департамент правосуддя вирішив збільшити число слідчих інспекторів для медичної опіки та створити окремі судові відділи у понад десятках містах ЗСА. Для цього діла ФБІ призначило 50 своїх агентів, яких перенесено з відділів контррозвідки і антитероризму, які підсилять вже до цієї справи призначених коло 100 агентів. Звіти Департаменту юстиції вказують, що найбільші втрати — це шахрайства у рахунках, спеціяльно створених випадках і фальшивих вимогах платностей.

ХОЧ МАРІО КВОМО, губернатор нюйоркського стейту, відмовився кандидувати на пост президента ЗСА зі сторони Демократичної партії, завзяті прихильники його кандидатури вирішили все таки запропонувати голосуючим у передвиборах стейту Ню Гемпшир вписувати його прізвище на бальотах. Аналітики твердять, що це потягнення є тільки одним із засобів самооборони демократів, які втрачають віру у своїх кандидатів, розуміючи після останніх не надто будуючих новин про Билла Клінтона.

З УВАГИ НА ВАЖКІ економічні проблеми, велика кількість коледжів і університетів у ЗСА є змушені зменшувати свої бюджети та ліквідувати амбітні почини. З приводу цього експерти освіти твердять, що це може дуже зле відбитися на вищій освіті країни у майбутньому. Одначе є й ті, які уважають, що воно може в дечому бути допоміжним. Мабуть найбільше турбуються тим провідники етнічних меншин. Вони твердять, що на цьому потерплять найбільше можливі кандидати з муринських, пуерторіканських і мехіканських меншин у ЗСА.

У СВІТІ

ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ 40-годинної зусгрічі сербських лідерів керівник ультранаціоналістичного сербського угруповання в хорватському районі Країна Мілян Бабіч відхилив усі пропозиції белградського уряду і зробив безпрецедентну заяву, що має намір розпочати переговори з Загребом.

У ЗВ'ЯЗКУ З ЧАСТИМИ нападами палестинців на жидівське населення, армійське командування видало наказ, який дозволяє воякам застосовувати зброю щодо осіб, котрі викликають підозріння.

В НЕДІЛЮ, 2-ГО ЛЮТОГО, в Тбілісі відбулася демонстрація прихильників скиненого президента Звіяда Гамсахурдії, в якій взяло участь 10,000 осіб. Вона закінчилася сутичкою з поліціянтами, у висліді якої 35 осіб поранено двоє з яких незабаром померли. В республіці заборонено мітинги, демонстрації і страйки, однак спостерігачі сумніваються, що це втихомирить ворогуючі сторони. 31-го лютого ціни на хліб у Тбілісі виросли на 1,000 відсотків.

ВИСТУПАЮЧИ В ПОНЕДІЛОК, 3-го лютого, перед учасниками з'їзду російських фармерів, голова Верховної Ради Російської федерації Руслан Гасбулатов сказав, що лише 10 відсотків населення Росії живе сьогодні в задовільних матеріяльних умовах. Він дав до зрозуміння, що в найближчий час можливі жорсткі урядові заходи, щоб встановити контролю над економічною ситуацією. Однак ці заходи, підкреслив Р. Гасбулатов, не слід розглядати як поступку консерватизмам. За статистичними даними, тепер в Росії створено 62,000 сельських фармерських господарств. На кінець 1991 року площа закріплених за ними земель становила 2.1 міл. гектарів.

МІНІСТЕР ЮСТИЦІЇ Німеччини Клявс Кінкель під час дводенного перебування в Ірані повідомив журналістів, що президент Гашемі Рафсанджані пообіцяв німецькій стороні „всебічну підтримку" у звільненні двох німецьких громадян, захоплених шиїтськими екстремістами. Кінкель також відзначив, що між двома країнами встановилися добрі зв'язки. Німеччина є одним з найбільших торговельних партнерів Ірану.

В КИЄВІ ВІДБУЛОСЯ засідання комісії в питаннях культури і охорони історичного довкілля, на якому обговорювалася доля собору св. Софії. Враховуючи величезну історичну і культурну вартість собору, прийнято рішення не передавати його жодній з християнських конфесій, що претендують на нього, а залишити „у власності всього українського народу в складі історико-архітектурного заповідника".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00.
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Баланс подорожі Б. Єльцина

У минулому тижні президент Російської федерації Боріс Єльцин осягнув шпиль своєї політичної кар'єри у недавній подорожі до Західньої Европи й Америки. Його першим етапом була Англія, де у Лондоні приймав його британський прем'єр Джан Мейджор. У двогодинній розмові вони погодилися щодо конечности зредукувати стратегічну атомову зброю, хоч водночас і були з цим згідні, що не вільно обеззброювати себе. Єльцин скаржився, що коли Захід не поможе Росії у її економічній кризі, то може прийти катастрофа демократизації режиму з препоганими наслідками для світу. Прем'єр Мейджор обіцяв, що Захід дасть таку допомогу — і на обіцянці покищо скінчилося. Автоматично пригадалося паломництво Міхаїла Ґорбачова минулого липня також до Лондону на тамошню конференцію „Сімох великих", — найбагатших країн світу. Ґорбачов теж погрожував трагічними наслідками для світу, якщо Захід не врятує Росії, загроженої голодом. Скінчилося на обіцянках.

З Лондону Єльцин полетів до Ню Йорку на надзвичайне засідання Ради Безпеки Об'єднаних Націй, де він, Єльцин, вперше репрезентував Росію, як спадкоємця СССР, постійного члена Ради Безпеки ООН. Стрінулися там президент Буш з Єльциним. Єльцин промовляв як перший обраний народом президент уже демократичної, а не комуністичної Росії. Президент Буш запросив Єльцина на „приватну візиту" до літньої резиденції американських президентів у Кемп Дейвиді. Тамтешня тригодинна нарада відбувалася — за словами речника Білого Дому — у „сердечній атмосфері". Буш і Єльцин проголосили, що остаточно закінчилася холодна війна, що Рос'я перестала дивитися на Америку, як на противника, що настала нова ера у взаєминах цих двох держав. Підписано договір про співпрацю та рішено частіше переводити конференції на вершинах. Така перша вершинна зустріч відбудеться у травні цього року, коли президент Буш полетить до Москви. Єльцин погодився на дальшу редукцію далекопростірних ракет. Від себе Єльцин запропонував співпрацю у дослідах над сферичним простором. Буш звернув увагу, що за існування СССР росіяни вишколили численних першорядних астронавтів (росіяни називають їх „космонавтами"). Буш і Єльцин погодилися теж, що треба вжити заходів, щоб російські фахівці стратегічної зброї не переходили на службу до таких ворогів демократичного Заходу, як Іран чи Лібія. Однаково президент Буш, як Боріс Єльцин називали один одного „приятелем" і виявили, що у телефонічних розмовах кличуть один одного першим іменем „Боріс" і „Джордж". Президент Буш заповів, що зараз у наступному тижні полетить до Москви державний секретар Джеймс Бейкер для сконкретизування різних заторкнених у Кемп Дейвиді справ. З Москви відвідає він й інші усамостійнені країни, але не подано конкретно — кого і коли.

Перебуваючи в Ню Йорку, Єльцин зустрічався з гуртом американських промисловців і фінансистів, за давнішою термінологією званих „акулами Волл Стріту". Він скаржився на мале зацікавлення американського промислового світу Росією як тереном для інвестицій. Йому сказали, що Америка вважає Росію за надто неспокійний терен, що відстрашує можливих інвеститорів... З Вашінґтону Єльцин ще полетів на короткі відвідини до Канади. У минулу неділю вранці східньоамериканського часу — він уже був у Москві.

Боріс Єльцин безумовно мав персональний успіх, він вперше виступив як один із міжнародних лідерів. Нічого дивуватися, що так його приймали: Росія займає територію 17075,4 кв. миль із населенням 148,1 мільйона душ, з найбільшою після Америки збройною потугою. Але є річчю сумнівною, чи той моральний успіх Єльцина скріпить його політичну позицію на Сході Европи. Пригадаймо конференції на вершинах Буша й Ґорбачова, компліменти Буша на адресу Ґорбачова і розвиток подій у колишньому Совєтському Союзі, який не взяв до найменшої уваги ці сповидні закордонні успіхи Ґорбачова. Ще три місяці тому американська преса захоплювалася „Ґорбі" — сьогодні нема про нього ані словечка.

Єльцин, який кілька днів тому скінчив 61 років життя — дивна людина. Виступив з Компартії, мав відвагу виступити рішуче проти „путчу" сталіністів, не лякається входити у безпосередній фізичний зв'язок з юрбою на вулицях Москви, але править по-диктаторськи декретами. Любить часто (інколи занадто часто) заглядати до чарки: воно недавно спричинило відкликання відвідин японського прем'єра.

Майбутність покаже, чи це дійсно велика форматом державницька постать, чи метеор на темному овиді...

Віктор Пинзеник

КАРТКА ЧИ ТИМЧАСОВА ВАЛЮТА?

II.

Я належу до депутатів парляменту, що не поділяють оптимізму деяких високопоставлених осіб з приводу введення купонів. Це може здатись дещо дивним, бо я разом з групою спеціялістів стояв біля витоків рішення про запуск в обіг тимчасових грошей. Ще позаминулого року у Львові були виготовлені перші зразки таких грошей (мічені карбованці), розроблений механізм їх пуску. Пізніше доводилось брати участь у розробці близької до цього програми українських продуктових грошей. Нині Уряд в значній мірі опирався на ці проєкти. Що ж викликає застереження?

Наші проєкти готувались давно, для інших цілей й у зовсім іншій економічній ситуації, але аж ніяк не для умов лібералізації цін. Уряд же переніс розробки одно-дворічної давности в сьогоднішнє, принципове інше, життя.

Та головне полягає в іншому. Виробництво, обмін і споживання представляють собою єдиний взаємнопов'язаний процес. А от грошовий обіг у республіці виявився розірваним. Сфера безготівкових розрахунків між підприємствами та організаціями України обслуговуються тільки карбованцями, а продаж товарів населенню ведеться в основному за купони. Купони видаються населенню в розмірі 25 відсотків заробітку, але не більше 400 в місяць. При таких розмірах видачі неминуче виникає штучна криза збуту. В перші дні в Україні сметана, ковбаса поверталась виробникам, оскільки не знаходилось бажаючих купити їх по дуже високих цінах (варена ковбаса, для прикладу, продається за 60—100 купонів). М'ясокомбінати відмовляються прийимати в переробку худобу — їх холодильники заповнені м'ясом.

Дехто вважає, що обмеження видачі купонів населенню призведе до зниження цін навіть у сферах, що обслуговуються карбованцями. Для замкнутої економічної системи такий висновок був би правильним. Але Україна тісно економічно зв'язана з Росією, іншими республіками колишнього Союзу. В Україні купони стримують зростання цін. Але виробники продають торгівлі товари за карбованці, сировину і матеріяли вони купують, скажімо, в Росії по всезростаючих цінах у карбованцях. Останній байдуже, що купони в Україні стримують ціни, в неї такого стримування немає. Не хочете — не купуйте. В результаті багато виробників, не маючи змоги продати товар у республіці, змушені будуть вивозити його за її межі. Бльокування такого вивезення закінчиться для підприємств банкрутством.

Торгівля в Україні сьогодні опинилася між двома вогнями. З одного боку, зростаючі у карбованцях ціни штовхають виробників пропонувати їй товар по все вищих цінах. З другого боку, дуже невелика сума виданих населенню купонів змушує торгівлю обмежувати закупівлю товарів і знижувати ціни. Примирити сили дії і протидії практично неможливо: занадто великий розрив між ними. Проблема ускладнюється тим, що майже вся торгівля знаходиться в руках держави. Працівники торгівлі не несуть збитків від псування продукції, її залежування. Вони не ризикують власними коштами. Не продали продукцію — ну й що ж! Куплена вона ж не за власні гроші. Дається взнаки сильна монополізація ринку. Вся торгова мережа об'єднана в струнку вертикальну структуру, центри якої, а не самі маґазини, визначають ціни продажу товарів. Виникає явище горизонтальної фіксації, що усуває можливість появи конкуренції.

Ситуація в Україні сприятлива для сильного соціяльного, а, можливо, й політичного вибуху. В перші дні після ліберизації цін і введення купонів залишились порожніми. Далось взнаки спустошення маґазинів і оптових баз в період очікування зміни цін. Явище це знайоме для Східньої Европи — втеча від грошей. Але чудес не буває. Сьогодні Україна продукує

(Закінчення на стор. 3)

Любов Цегельська

Нове видання для дітей

Перевидання „Гарфи Леілі" Константини Малицької (Віри Лебедової) якраз на часі. Про велику вартість книжки свідчить це, що два видання її вже розійшлися. Перше було ще в 1953 році.

Константина Малицька — визначна письменниця, виховниця педагог та громадська діячка. Брала участь у відродженні української державности в 1918 році. Її вірші, сценки, оповідання й переклади книг з інших мов мають велику виховну вартість і до нинішнього дня. В 1903 році К. Малицька редаґувала журнал для дітей „Дзвінок" який був дуже почитний і цінений.

Леґенди прикрашені чудовими ілюстраціями-дереворитами Юлія Кульчицького.

З досвіду знаю, як дуже цікаво дітям дізнатися чому чудова, горда пава втратила голос, а як маленька кізка прислужилася дитяткові Ісусові, чому дерево осика дістало ще назву „трепета" і як бджілка поклала своє життя для Спасителя світу. І почують діточки про „волові очка", найменші з пташок, про мурашок, павучків, голубів і всякі інші тварини. А образочки доповнять їхні знання про цей дивний світ. Зацікавляться напевно грою на гарфі. Навчаться як треба творити добро, а оминати зло. Багато над чим призадумаються.

Довідаються, які небезпеки грозили малому Ісусові, які чуда творилися вже в його дитинстві. І чи не варто все це малої суми п'ять долярів, які коштує книжка?

Вийшла вона завдяки заходам українських Працівників Літератури для Дітей і Молоді в Торонто та завдяки щедрому меценатству Марії Крижанівської з Рочестеру і її синів, які вже не перший раз жертвують на добродійні цілі. Належиться їм щира подяка. Частина накладу вже пішла в Україну, де є велике запотребування на книжку, особливо на таку, з глибокою релігійною тематикою. Напевно й тут, де в школах назагал нема релігійного виховання, така книжка зробить свою добру роботу.

Отже замовляймо в: Arka-west, 2282 Bloor St. West, Toronto, Ont., Canada M6S 1N9.

Юрій Шевельов

УДРУГЕ В ХАРКОВІ

(Подорожні враження і заклик)

I.

Десь рік тому я поділився з читачами „Свободи" своїми враженнями з перших мало не за п'ятдесят років відвідин свого рідного міста. Минув рік, і доля привела мене вдруге до столиці Слобожанщини. І цього разу на кілька днів — конкретно, чотири, торік це було лише три. Як скласти дві подорожі в одну — на тиждень. І тепер лишилося багато того, що я хотів побачити, плянував побачити, але — не встиг. Занадто багато зустрічей і вражень. Початого і недовершеного. А все таки, думаю, варт поділитися тими швидкобіжними враженнями з читачами, особливо з тими, хто за цей рік став приналежним до друзів Харкова, неформальної і для всіх відкритої групи тих, хто інтелектом або й серцем розуміє вагу Харкова для України і підтримав і підтримуватиме ідею допомоги Харкову з цього боку океану.

Коли я пробую якось підсумувати й систематизувати свої враження від повновних відвидин міста, вони вкладаються в дещо загальніший, ніж торік, образ — українські сили Харкова, ті, хто справді закорінений у національному ґрунті, — а з другого боку, — ті, хто живе в місті географічно, але не пустив коріння в його ґрунт, а міг би так само жити, де прийдеться — в Тюмені, Алма-Аті чи Баку..

Формальною причиною моєї другої подорожі до Харкова була наукова конференція про Олександра Потебню, зорганізована Харківським університетом і в його приміщенні відбута. Потебня народився на Роменщині, але все його свідоме й творче життя пройшло в Харкові, де він був студентом університету, а потім мало не тридцять років професором. Людина українського роду — що він завжди підкреслено визнавав, — він був українцем також з переконання й політичної програми. Крім Шевченка, в середині XIX сторіччя, мабуть, ніхто не висунув такої послідовної національної програми, включно з перспективою українізації університету (що не здійснено й сьогодні). Але в виданнях совєтського періоду українськість Потебні, а тим більше українськість його поглядів систематично замовчувалася. В енциклопедіях, приміром, статті про нього починалися — „видатний російський учений", зрідка „видатний російський і український учений".

Здавалося б, що тепер, у рішуче змінених політичних обставинах, центр ваги мав би переміститися саме на проблеми української приналежности Потебні, його особистих і світоглядових зв'язків з українськими колами й діячами. Та ба, виглядає так (з того, що я чув, — ніхто не міг почути всіх доповідей, бо вони відбувалися на паралельних одночасних секціях), що цей аспект не хвилював учасників конференції. І склад учасників був випадковий, з перевагою науковців різних провінційних і часто другорядних наукових центрів Росії (нікого з Заходу), і теми були випадкові, багато з них зовсім не зв'язані з Потебнею, хто що мав у шухлядах, те він і витяг. Офіційним керівником наукових сходин був ректор університету І. Тарапов, але склалося враження, що вони його мало цікавили, не прийшов він навіть на відкриття конференції. У прощі на могилу Потебні після закриття конференції поїхало дуже мало учасників її (серед них один білорус), а слово над могилою виголосила... ґід з Інтуриста, без розуміння ваги й суті праць Потебні і чистісінькою російською мовою.

Виглядало, що все мало суто формальний характер — робилося для протоколу, що занедбаний був і Потебня, і вся українська наука взагалі. Занедбаним виглядав і сам університет. Величезний його будинок на багато корпусів і поверхів, тісний до неможливости. На катедрі українського мовознавства викладачі навіть не мають своїх кабінетів — щось із десять столів в одній кімнаті, а припадає на них, мабуть, ще більше викладачів — хоч бийся за місце... У довжелезних коридорах підлоги рясніють повибиваними плитами. Частину вбиралень перебудовано на кімнати — бо тісно, тепер одна вбиральня припадає на кілька поверхів — жахливий примітив! Але це не перешкодило тому, що відповідні пахощі даються взнаки на кілька рівнів.

Моє невеселе загальне враження від конференції і від університету знайшло своє потвердження й посилилося вже тут, у Ню Йорку, коли мені потрапило до рук одне з найновіших видань університету, датоване 1991 роком. Це черговий випуск того, що назване на обкладинці „Вестник Харьковского университета", під числом 350. Правда, нова доба позначилася тим, що зникло в назві університету, що він є „імени Максима Горького". Але й тільки. І далі стоїть на обкладинці, що університет підпорядкований „Державному комітетові СРСР з народної освіти" (звичайно по-російськи), себто вилучений з юрисдикції українського Уряду, а тему збірника визначено так (перекладаю з російського): „Ідейнополітичне виховання трудящих мас. З досвіду праці Компартії України" — так, саме так. Чи треба після всього цього додавати, що в збірнику про заслуги Компартії на 25 статтей нема — хоч би на сміх — бодай однієї українською мовою. І це, повторюю, 1991 року (хоч і перед серпневими подіями).

Продовження буде.

Хто й коли був редактором „Дзвінка"

В „Свободі" з 15-го січня ц. р. появився огляд другого видання леґенд про Ісуса Христа „Гарфа Леілі". В короткому життєписі авторки леґенд Константини Малицької (Віри Лебедової) впорядники видання неправильно подали, що К. Малицька була редакторкою дитячого журналу „Дзвінок" в 1906—1914 роках.

З цього приводу редакція „Свободи" отримала спростування. Щоб вияснити цю справу й уникнути дальших телефонічних і письмових спростувань, подаємо список усіх редакторів „Дзвінка" за час його заснования до припинення появи через вибух Першої світової війни.

Ці дані взяті зі збірника „Ми і наші діти" (1965, редактором якого був чи не найбільш компетентний дослідник і знавець дитячої літератури, колишній співредактор „Веселки" св. п. Богдан Гошовський.

Засновником „Дзвінка" був Володимир Шухевич у 1890 році, а першим редактором став Олександер Барвінський. В 1891—96 роках редакцію вів В. Шухевич, в 1896—98 роках Василь Білецький. В 1899 році В. Білецький і Кость Паньківський (не плутати з Костем Паньківським, головою Українського Допомогового Комітету в Галичині під час німецької окупації), в 1900 році К. Паньківський і д-р Михайло Пачовський, в 1901—1902 роках д-р М. Пачовський. Від січня до вересня 1903 року редаґувала журнал Константина Малицька (Віра Лебедова). Від вересня 1903 року К. Малицька переїхала на Буковину і хвилево редаґував журнал Ілько Гаврилюк. Під кінець 1904 року перебрали редакцію Денис Лукіянович і Андрій Алиськевич. В 1905 року редактором був Д. Лукіянович, в 1906—1908 роках — А. Алиськевич. Від січня 1909 року редакція переходить у руки тоді ще молодої, але вже доволі відомої письменниці Катрі Гриневичевої, яка вела її до 1911 року. Після неї редактором став історик і автор історичних оповідань Іван Крип'якевич (Петренко) з 1911—1914 роках, тобто до спалаху Першої світової війни, яка поклала край появі „Дзвінка".

З цього огляду видно, що над „Дзвінком" працювала ціла плеяда українських видатних громадських та літературних діячів, науковців і журналістів.

в. б.

Олександер Домбровський

ДЕРЖАВНІСТЬ — РЕАЛЬНА ПІДСТАВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ

III.

В асоціяції думок насувається один промовистий момент, мабуть пов'язаний з аспектами закономірности історичного процесу та зформульований безсмертним словом молодого поета-патріота: „Народ мій є, народ мій вічно буде, ніхто не перекреслить мій народ!" У своїй опублікованій, новій схемі східньоевропейської історії як антидот до старої й запліснілої схеми „общерусской" історії М. Грушевський наголосив „історичну присутність" на Сході Европи трьох народів: українського, білоруського й російського, кожного з них з відмінним стилем історичного процесу, особливо двох діяметрально відмінних стилів історичного процесу — Українського Півдня з його середземноморсько-чорноморськими культурними впливами та з другого боку московської Півночі з фіно-монголо-татарськими етно-психо-культурними рисами вікового атавізму. Тепер після наслідків політики Петра й Катерини, емського й валуєвського указів, доби сталінщини й його соратників виникає своєрідний східньоевропейський комонвелт, основними філярами якого є три народи, а між ними український, як особливо важливий компонент цього триетнічного стрижня згаданої, принайменше тимчасової Співдружности. Теза М. Грушевського про „історичну присутність" у Східній Европі не лише одного імперського „старшого брата", але усіх трьох народів, найшла своє потвердження на полі реальної політики й більш справедливого політично-державного укладу сил у Східній Европі, що почав формуватися на руїнах колишньої білої, а останньо червоної імперії з її безапеляційним приматом „старшого брата" та безпощадною практикою совєторусифікації під цинічною покришкою так зв. „злиття народів", очевидно, злиття слов'янських рік в одне „русскоє" море. Стара московсько-російська концепція з централістично-імперським розумінням і натяганням ідеї панславізму.

Тепер належить наповнити рамки формування української державности стабільно-повноважним національно-політично-державницьким змістом і... дмухати на зимне, щоб так звана Співдружність не скочувалася поступово до етно-геополітично-імперської дійсности так зв. „Триєдиної Руси" східньослов'янщини в проводі „старшого брата" згідно зі засадою „Масква всєму міру ґалава", про що мріє господин Солженіцин. Бо це був би модерний варіянт московсько-російського імперіялізму, замаскований відогріваними псевдослов'янофільськими фальшивками, але по суті традиційний „спільний котьолок". А в хвості цієї „Триєдиної Руси" могли б плентатися й інші, менші „самостійні" держави-сателіти. І знову... „від молдаванина до фіна" — єдинонеділима. Та надіймося і працюймо в тому напрямі „там" і „тут", щоб „старшобратська любов" не полонила нас.

Компетентні чинники української науки в діяспорі, головно на північноамериканському континенті, зрозуміли нікудишність політики наукового ґетто й старалися вийти на ширші шляхи міжнародного наукового життя. УВАН від самих початків станула на той шлях, НТШ головно в останньому десятилітті мало успіхи на цьому полі, а Українське Історичне Товариство вже на першому етапі своєї діяльности шляхом афіліяції при Американській Історичній Асоціяції здобуло собі віконце на форум американського, а з тим у деякій мірі й міжнародного наукового світу, беручи офіційно участь у конвенціях згаданої Асоціяції. А все таки недержавність української науки тяжила колодою у ногах її представників. Наших політиків впускали іноді з ласки задніми дверима до колишньої Ліґи Народів, чи теперішньої ООН, під час, коли представника якоїсь там „банана республіки", де ще вчора міг бути канібалізм (а може ще й сьогодні трапляється), впускали передніми, парадними дверима, бо то представник „державної нації". А наших науковців вислухувано на міжнародному науковому Парнасі не раз „для годиться", мовляв, во ім'я об'єктивізму й академічної свободи, а дехто погладив нас „проти шерсти", мовляв, можливо, що „юкрейн і раша" не те саме. На ті часи — це також були „успіхи".

Але сьогодні? Українська наука стала державною і диспонує поважним державнотворчим і культурно-інтелектуальним потенціялом в Україні й діяспорі, що вможливлює їй доступ до міжнародного наукового Парнасу, а впарі з тим відвойовувати все загарбане та спростувати фальшивки, пороблені за кулісами наукових центрів та на сторінках евро-американської наукової літератури. А коли в науковій літературі наступлять зміни в користь нашої історичної правди, то це матиме вплив і на шкільні підручники і вкінці на міжнародну публіцистику та відіб'ється відгомоном у світі міжнародної політики.

На останніх етапах свого розвитку українська історична наука проґресувала, поступаючи з духом часу. Народницько-культурний, соціоекономічний і церковно-духовний підхід до творення історичної синтези проґресував у напрямі глибшого зрозуміння для політично-державницьких проблем на фоні прагматичного розуміння історичного процесу. Поняття держави поруч народу стало основним предметом дослідів в ідеологічній площині модерного націоналізму сучасної доби, завершеного постулятом державности. Українська історіографія отримала здекляроване національно-державницьке обличчя. Якраз до того було ще конечним, щоб українська наука подібно як у інших народів здобула тверду основу, реальну підтримку на власній державі зі запевненням морально — академічної, матеріяльної та дипломатичної назовні підтримки для її всестороннього розвитку та престижу як в Україні, так і в світі міжнародної науки. А український науковий світ на рідних землях і діяспорі себе доповнюватиме в братській єдності й розумінні спільної справи й соборницького духу на історичному шляху походу державного народу з його державною наукою.

Картка...

(Закінчення зі стор. 2)

товарів в натуральному вираженні не менше, ніж 1982 році. При встановлених обсягах видачі купонів магазини скоро будуть заповнені товаром. Але чи легше від цього покупцеві, якщо він не має перспективи купити. Розраховувати при дбати за 400 купонів прості, а тим більше серйозні речі — марна справа. Неважко здогадатись, що очікує підприємства, які продукують дорогі речі. Чи довго терпітиме це населення? Обіцянками його годували десятки років. Продовжують годувати й нині.

Уряд має наміри поступово пом'якшувати ситуацію, збільшуючи суми виданих купонів. Так недавно заявлено про виплату в місяць до 600 купонів. Але цим проблема не вирішується.

Оптимальним рішенням було б поєднання запуску в обіг купонів з проведенням грошової реформи. Виступаючи в парляменті, де Уряд інформував про свої наміри, я пропонував ввести купони за курсом — один купон за десять карбованців, повністю вилучивши карбованці з обігу, включаючи й безготівкові розрахунки між підприємствами.

На думку прем'єра, це несправедливо у відношенні до населення. Але єдина валюта — купони — привела б й до відповідного зниження цін. Особливо у випадку, коли б одночасно реалізувались заходи в блокуванні заощаджень населення з метою спрямування їх головним чином на приватизацію державного майна. Таким рішенням зводиться до мінімуму вплив зовнішніх збуджень у державах колишнього Союзу. Відпала б і проблема нестачі купонів для обслуговування розрахунків.

Та потяг уже поїхав, шанс втрачено. Треба шукати виходу з ситуації, що вже склалась відповідно до прийнятих рішень. Можливим із них є поступове витіснення карбованця купонами, в тому числі й у розрахунках між підприємствами. Але не шляхом, який пропонує Уряд. Подальшу заміну карбованців купонами слід проводити у рівних пропорціях. Скажімо, 25 відсотків заробітку, як це діє і нині, видаються купонами у співвідношенні один до одного, 25 відсотків — один до двох, наступні 25 відсотків один до чотирьох і останні — один до восьми. Можливі й інші пропорції. Можна врахувати й різницю у заробітках людей, вирішити долю грошей, що знаходиться на рахунках у банках, на руках громадян.

Вихід можна знайти — було б бажання. Однак закрадається сумнів, що Уряд України сьогодні серйозно цього прагне. Нині він пливе за течією, зволікає, а тому, маючи давно вже підготовлені рішення, реалізує їх під впливом обставин, відстаючи в цьому пляні від інших республік колишнього Союзу. Проте сьогодні навіть зволікання Уряду може мати серйозний позитивний наслідок — його резигнацію. На зміну йому повинна прийти група кваліфікованих фахівців, які можуть і готові взяти на себе відповідальність провести через рифи тонучий човен командної економіки України до ринку.

Відзначення проголошення незалежности у Філядельфії

Відзначення проголошення незалежности України 1918, 1919, 1941 і 1991 років відбулося у Філядельфії 19-го січня ц. р. святочною академією у гарних приміщеннях УОКЦентру при участі понад 600 громадян. Варто згадати, що наше національне свято філядельфійська громада відсвяткувала з'єднана.

Академію відкрив голова філядельфійської філії УАК Ради Михайло Нич. Після цього голова Комітету Оборони Національних і Людських Прав України Уляна Мазуркевич відчитала прокламацію незалежности, що була проголошена українським парляментом 24-го серпня 1991 року у Києві.

Д-р С. Хмара з родиною і членками Комітету Оборони Національних і Людських Прав України.

Слідувала проклямація губернатора Пенсильванії Роберта Кейсі, що нею він проголосив 22-го січня днем відзначення української незалежности стейтом Пенсильванія, і проклямація посадника Філядельфії Еда Рендела. Проклямацію губернатора відчитав член адміністрації стейту Зоріян Дубенко, а проклямацію посадника відчитала заступ ниця голови КОПУ Олена Стерчо-Гендлер.

До успіху академії дуже причинилися виконавці мистецької частини свята високої кляси мистці: сопрано Анна Бачинська, челістка Лариса Байрамова і піяніст Володимир Винницький.

З нагоди відзначення дня незалежности українська громада Філядельфії мала нагоду привітати гостя з України, народного депутата Верховної Ради України Степана Хмару, який виголосив головну промову.

С. Хмару представила присутнім Уляна Мазуркевич. Гість говорив про змагання України до незалежності від перших десятиліть нашого століття до сьогодні. Він згадав про декларацію незалежности з 22-го січня 1918 року і говорив про синів і дочок України, які віддали життя в боротьбі проти ворогів України, які наносила нашому народові жахливих втрат. „Але наша ідея жила, — сказав С. Хмара, — бо вона була охрещена у крові патріотів... Тепер, при кінці століття, ідея стала дійсністю і ми можемо глядіти у майбутнє з надією і оптимізмом. Декларація незалежности, проголошена 24-го серпня минулого року, була кульмінаційною точкою праці, яка почалася майже століття тому, — сказав С. Хмара, — і ця дата прийшла, бо перед нею були 22-го січня 1918 і 30-го червня 1941 року. Те, що ми побачили першого грудня минулого року, — підкреслив С. Хмара, є наочним підтвердженням, що український народ переборе всі труднощі."

С. Хмара сказав, що Декларація незалежности і підсумки референдуму були неймовірною перемогою, яка сповнила країну надією і оптимізмом. Але сказав він, перед Україною великі труднощі і небезпеки, зокрема зі сторони Росії.

Академію закінчив корот ким словом голова філядельфійської філії УКК Михайло Ковальчин, який подякував С. Хмарі за його гарну промову.

Коли ми глядимо на успішні змагання нашого народу до волі, незалежности і власної держави, то бачимо, що успіхи останніх кількох років ми осягнули завдяки з'єднанню і співпраці всіх сил нашого народу. Однак перед нами ще великі ворожі сили, великі труднощі і смертельні небезпеки.

Я. Татомир

Свято Державности у Ґлейн Спей

Українське село Ґлен Спей і околиці відсвяткували свято державности. Свято відкрив Богдан Кандюк, вітаючи отця Штеленя і всіх присутніх. Акт проголошення незалежности 22-го січня 1918 року був виявленням волі народу. Відвічне прагнення українського народу — бути самостійним, ні від кого незалежним вільним народом, вільною державою. Ці змагання, боротьба, жертви досягли вершин 24-го серпня і 1-го грудня 1991 року. Ці дати увійдуть в історію, як державні свята. Разом з нашим народом на рідних землях будуймо сильну непереможну державу.

Святочне слово виголосила Ольга Линник, нав'язуючи події на Україні тоді і тепер. „Проголошення української держави IV Універсалом, — сказала О. Линник, — було геройським актом, ураховуючи умови того часу на Україні. Відвічна боротьба з ворогом, поразки, помилки наших провідних керівників, заключення договорів, шкідливих для України, вик ликали зневіру і розчарування. Та непереможне бажання мати свою державу — самостійну і ні від кого незалежнум ніколи не згасло і жевріло, переростаючи в полум'я, нестримний потік, який виявив український народ 24-го серпня і 1-го грудня 1991 року. Український народ, без єдиного пострілу, має свою державу. Заслуга українців у цілому світі велика, конструктивно-позитивна. Ми зберегли свою мову, звичаї, культуру далеко від рідного краю. Україна стоїть перед важким завданням. Організація державного апарату, господарки, зміна грошей, війська і багато інших речей, які вимагають наполегливої праці, самопосвяти і грошей.

Та досягнувши перемоги з Божою допомогою, Україна стане на свої власні ноги і докаже всьому світові, що ми — невмируща сильна нація, яка заслуговує на свою власну вільну незалежну державу. Ми живемо, творимо і будемо вічно жити", — закінчила свій виступ Ольга Линник.

Надзвичайно приємно було послухати вірші наших молодих декляматорів, дітей отця В. Штеленя. Сергій, якому 12 років, деклямував вірш Гаркавого „Не вмре Україна", а його сестра Марина, 8 років, — вірш „Щедрий вечір, Україно моя". Наш місцевий хор проспівав дві пісні К. Стеценка „Вкраїно, мати" і М. Лисенка „Вічний революціонер". Диригував хором інж. Осип Гапій, фортепіяновий супровід Герти Гірняк.

Присутні нагородили виконавців рясними оплесками.

Естетично оформив сцену мистець Володимир Мазяр.

Людмила Гайдар

ПІСЛЯ ШЕСТИТИЖНЕВОЇ перерви у Маямі знову розпочався судовий процес над панамським лідером Мануелем Антонієм Норієгою. Його оборона взяла новий курс, коли адвокат Джан Мей старався представити генерала, як вірного союзника ЗСА, який старався їм допомогти у поборюванні ввезення наркотиків до країни і з наркоманством взагалі. На закінчення свого виступу адвокат сказав, що „під кінець цієї справи ви будете дивуватися чому і за що судять генерала М. Норієґу".

Президент...

(Закінчення зі стор. 1)

рони України. Все більше і більше членів командного і рядового складу складають присягу Україні.

В економічній ділянці є поважні труднощі, але стан мусить повернутися на краще в недалекому часі. Щоправда, значно почала активізуватися стара більшовицька ґвардія, під різними іншими назвами, особливо в Харкові, Дніпропетровському, Луганському. Їхньою ціллю є не тільки відновити комуністичну владу в Україні, але також і відновити колишній Союз. Це їм не вдасться.

Обговорено також питання участи української діяспори у відбудові України. Кожний з присутніх висловив свої погляди на справу допомоги в поширенні дипломатичних представництв України, налагодженні інформативної сітки про Україну і влученні професійних знавців та спеціялістів з діяспори у працю дорадниками чи консультантами у різних ділянках державобудівництва та господарства України. Заторкнено також участь України, як незалежної держави у літній Олімпіяді та відвідини міністра Оборони України у ЗСА.

Зустріч з Президентом Кравчуком тривала дві години. В кінці зустрічі д-р А. Лисий подарував Президентові в імені Фундації ім. Т. П. Багряного книжку „Спогади" авторства ген. Петра Григоренка, від видавництва „Смолоскип" О. Зінкевич подарував книжку „Іван Стус", а Е. Гуцуляк від КТПР подарував два мистецько виконані синьо-жовті прапори.

У світлу пам'ять д-ра І. Дачишина

Дня 26-го жовтня 1991 року невмолима смерть вирвала з наших лікарських рядів лікаря-громадянина св. п. д-ра Івана Дачишина.

Д-р Дачишин був улюбленим і загальношанованим лікарем та довголітнім активним членом Українського Лікарського Товариства в Чікаґо, а в 1962 році його головою. За віддану працю був він відзначений почесною грамотою на лікарському науковому з'їзді в 1989 році.

Останніми роками хворів на тяжку і невиліковну недугу суглобів (ревматичний артрит), але всі болі і терпіння зносив мужньо, з християнською покорою.

Відійшов від нас передчасно і непомітно на 75-му році трудолюбивого життя.

Д-р Іван Дачишин народився 15-го липня 1916 р. у Мостиськах (Західня Україна), де його батько Іван був управителем школи, а мати, віденка, Каролина Герман — вчителькою.

Походив він з української патріотичної родини: його найстарший брат Витовд згинув як вояк УГА у Листопадовому зриві 1918 р., другий брат інж. Юрій — активний член УВО-ОУН був кількакратно ув'язнений поляками, а третій брат мґр прав Євген був абсольвентом теології, відомий нам із своїх глибоких статтей на релігійні теми у Чікаґській „Новій Зорі".

За польської влади у Галичині, коли ціла патріотична родина Дачишинів була арештована, 13-літній Івась опинився у тюрмі, відбув голодівку, але не дав прокуратурі ніяких інформацій про свого брата Юрка.

По закінченні народної школи у Мостиськах в 1929 р. родина Дачишиних переїхала до Львова, де в 1935 р. молодий Іван закінчив матуру Українську Академічну гімназію.

Св. п. д-р І. Дачишин

Медичні студії почав у 1935 р. у Віденському університеті. Продовжував у польському Львівському університеті, а закінчив під час совєтської окупації у Львові в 1941 році.

В 1942 році успішно повторив лікарські іспити перед німецькою комісією і одержав диплом лікаря і право на лікарську практику.

Ще під час медичних студій, на вакаціях в 1938—1939 році працював медиком в Українському Шпиталі Народної Лічниці на внутрішньому відділі проф. М. Панчишина.

В 1941 році після закінчення студій тимчасово працював лікарем-директором міської санітарної станиці у Львові, де заразився і хворів на плямистий тиф.

В 1942 р. працював асистентом д-рів Т. Бурачинського і М. Кузьмовича у хірургічному відділі Українського Шпиталя ім. Митр. Андрея Шептицького.

В 1943 р. коротко працював при головній дентистичній клініці, а в лютому був призначений повітовим лікарем у Бібрці біля Львова. Тут присвятився всеціло допомозі совєтським полоненим-поворотцям, а ще пізніше, не раз із нараженням свого життя, лікував вояків УПА.

В 1943 р. одружився з Сонею Шмагайло, з якою ділив своє дальше життя. По двох роках лікарської праці на Батьківщині д-р Іван Дачишин був змушений покинути Україну і опинився знову у Відні, де працював лікарем у кількох лікарнях, а також у клініці проф. Г. Еппінгера.

В серпні 1946 р. вдалося йому вирватися з дружиною Сонею і донечкою Ромою з окупованого большевиками Відня і прибути до Західної Німеччини. Тут знайшов він захист у таборі для переміщених осіб, в Ашефенбурзі, де був совісним лікарем, а згодом директором таборової лічниці.

У жовтні 1948 р. виїхав з родиною до Америки і поселився в Чікаґо. Тут зразу працював у ляборaторії Мирсі лікарні, а згодом відбув рік інтернатури у Норвіджен Меморіяльній лікарні та півроку хірургічні резидентури в Савт Шор лікарні.

Після складення нострифікаційних іспитів в 1951—1955 роках працював лікарем у приватній індустріяльній клініці д-ра Г. Й. Фітц джеральда в Евaнстоні.

В 1956 р. відкрив приватну лікарську практику в Чікаґо, а в 1976—1981 рр. провадив приватну практику з д-ром Г. Раанері в Рівер Ґров, Іллиной.

В 1981—1984 роках був лікарем міської клініки в м. Стікней, Іллиной, а в травні 1984 року відійшов на пенсію. Його життя на емеритурі було виповнене багатьма недугами, котрі він переносив з терпеливістю, мужністю і християнською покорою. Його поміччю і розрадою були його вірна дружина Соня, доні Рома й Іка та улюблена внучка Ака Адріяна.

Помер після операційних комплікацій 26-го жовтня 1991 р., проживши 75 літ.

Похоронні відправи відбулися в заведенні Музики: в понеділок, 28-го жовтня, отці А. Шагала, ЧСВВ, і М. Панчук відправили Панахиду, після якої д-р М. Харкевич, колишній голова УЛТПА, попрощав його від Українського Лікарського Товариства, а шкільний товариш д-р Роман Залуцький — від гімназійних товаришів та вдячної української громади в Чікаґо.

У вівторок, 29-го жовтня, о. А. Шагала провів жалібні похоронні відправи в українській католицькій катедрі та на цвинтарі св. о. Миколая.

Родина покійного зложила у світлу пам'ять д-ра Івана Дачишина 1000 дол. на український шпиталь ім. Митр. Андрея Шептицького у Львові, та 1000 дол. на пресовий фонд „Лікарського Вісника".

Д-р Павло Пундій

Л. Кравчук...

(Закінчення зі стор. 1)

Ради України Іван Плющ, який 1-го лютого прибув до Франції, де візьме участь у праці спеціяльної сесії Парляментарної асамблеї Ради Европи у Страсбурзі, що проходить на рівні делеґатів парляментів країн континенту. До складу української делеґації увійшов і заступник голови постійної комісії Верховної Ради України у закордонних справах Богдан Горинь.

На пленарному засіданні 3-го лютого українська делеґація звернулася до Парляментської асамблеї Ради Европи з проханням надати Україні статус спеціяльного гостя сесії. Того ж дня українська і білорусьа делеґації були запрошені на спеціяльні слухання комітету з соціяльних питань, охорони сім'ї і здоров'я. Розглядалася проблема дітей, що постраждали від трагедії в Чорнобилі, і надання цілеспрямованої допомоги. У вівторок, 4-го лютого українська делеґація також взяла участь у праці спеціяльної сесії Парляментської асамблеї Ради Европи.

Ділимося сумною вісткою, що з волі Всевишнього відійшов у вічність в п'ятницю, 24-го січня 1992 р. на 84-му році життя

бл. п.

МИХАЙЛО РОЖОК

ур. в Рожнятові, обл. Івано-Франківська, Україна

ПАРАСТАС І ПАНАХИДА були відправлені в понеділок, 27-го січня в похоронному заведенні Каппа в Чикаґо, Ілл.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ І СЛУЖБА БОЖА були відправлені у вівторок, 28-го січня 1992 р. в українській катедрі св. о. Миколая в Чикаґо, Ілл., а опісля тлінні останки спочили на українському католицькому цвинтарі св. о. Миколая.

Горем прибиті:

брат — СТЕФАН
і родина в Україні

Дня 4-го лютого 1992 р. упокоїлася в Бозі

бл. п.

Стефанія Федорика

з Тисовичів

нар. 1913 р. в Угнові, Україна

ВІДВІДИНИ в п'ятницю, 7-го лютого від год. 2-4-ої і від 7-9-ої веч. в похоронному заведенні Van Emburgh Sneider, Ramsey, N.J.

ПАНАХИДА в п'ятницю, 7-го лютого, о год. 7:15 веч. в похоронному заведенні Van Emburgh Sneider, Ramsey, N.J.

ПОХОРОН в суботу, 8-го лютого 1992 р. о год. 9:30 ранку з української греко-католицької церкви св. Павла в Ramsey, N.J. на розі Darlington Ave. і Cherry Lane на місцевий цвинтар Maryrest, N.J.

Залишила:

мужа — ОСИПА
сина — ДАНИЛА з дружиною ІРИНОЮ
дочку — МАРТУ з мужем А. ДЖЕНАРОМ
сина — РОМАНА
сестри —
МАРІЮ з мужем д-ром Я. МАКАРУШКОЮ
ІРИНУ з мужем інж. Г. ГАВРИЛЮКОМ
тринадцять внуків
та ближчу і дальшу родину

Замість квітів, ввічливо просять складати пожертви на
Children of Chornobyl Relief Fund
272 Old Short Hills Rd., Short Hills, N.J. 07078

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ Казахстану в питаннях культури видав розпорядження, згідно з яким усі відеофільми, що є в обігу відеосалонів і незалежних телекомпаній, повинні бути піддані експертизі з метою виявлення і вилучення з них елементів еротики і насильства. Ролю експерта покладено на Інститут судово-медичної експертизи, якому надано широкі повноваження.

Щоб розвіялися стереотипи

Учасники зустрічі в Інституті св. Володимира в Торонто зі Світланою Вишталенко (четверта зліва)

24-го листопада, рівно тиждень до дати наміченого референдуму в Україні, виголошена була цікава доповідь на ту тему в Інституті св. Володимира в Торонто. Доповідала Світлана Вишталенко, яка заворожила авдиторію своїм свіжим потоком думок і відомостей, чіткою аналізою, а передусім своїми переконливими арґументами в користь усунення стереотипів про південь України.

Вживаю слово „заворожила" без гіперболі, бо доповідачка зуміла створити живий образ Причорноморя, описати його соціологічний і демографічний стан, політичні орієнтації без нотаток чи зайвих затримок. Залишилося враження, що її доповідь заслуговувала на ширшу авдиторію.

Кілька слів про Світлану Вишталенко. За професією вона журналістка, завідує радіотелепрограмами в Одесі, за покликанням — активістка національного пробудження українського Півдня. Родом з Полтави, навчалася в Одесі, де закінчила студії при відділі іноземних мов. Тепер перебуває в Торонто у зв'язку з виданням її книжки англійською мовою (співавтор проф. Дик) про сучасний стан на півдні України. Книжка появилася у видавництві Торонтонського університету.

В основному С. Вишталенко зосереджувала свою розповідь на Одесі, на її 200-літній історії, міжнаціональному характері, на відмінностях від інших міст України. Особливий рельєф Одеси, як сполучника українського степу і відкритого моря, вона протиставила совєтській дійсності одеських черг перед порожніми крамницями і з понурими обличчями. А центр міста з мармуровими спорудами і пахучими акаціями вона протиставила підміським кварталам совєтського типу з їхньою притаманною сірістю і безладдям.

Одеса, заснована 1793 року Катериною II для вивозу українського збіжжя з російської імперії, притягала до себе різні національності, різні культури. Кожна з них залишала на місті свою окремішню печатку різнородних храмів, шкіл і комерційних установ. Тут, наприклад, народжувалася визвольна боротьба греків проти турецьких окупантів, тут французькі архітектори побудували шедевр оперного театру, тут вірмени і жиди конкурували в комерції. Постійні припливи людей з українського степу, з російської півночі, з заходу (болгари, румуни і гагавзи) змінювали характер міста. Нині Одеса начислює 1,2 мільйона мешканців, з яких українці становлять 53 відсотки.

Створені шабльони чи стереотипи про Одесу і одеситів, мовляв, це місто спекулянтів, злочинних мафіозів і зрусифікованих міщан — не відповідає дійсности. Поверхово, Одеса російськомовна, хоч зі своєрідним діялектом; зате різнонаціональний склад міста спричинився до виникнення окремішних громад, які живуть своїм відмінним життям. Існує вже здавна підпільна економічна сфера, т.зв. „чорний ринок", але також активно розробляється концепція вільної економічної зони Одеси, щось на зразок Гонґ Конґу. Одесити не всі байдужі до національного відродження: в своїй передвиборчій кампанії Вячеслав Чорновіл одержав значну підтримку від мешканців Одеси.

Справу висліду референдуму доповідачка оцінила в користь незалежности. Висискування і втручання імперського центру в економічне життя міста вже загальновідомі, наприклад, 85 відсотків всіх прибутків з корабельно-торговельних трансакцій забирає Москва.

За вказівками командно-адміністративної системи Брежнєва розбудовано в місті шкідливий амоніяковий завод, що тепер становить велику загрозу для екології і здоров'я мешканців. Під час совєтського правління не вкладено майже жодного карбованця для оновлення водопроводів чи каналізації. Всі ті явища дискредитували комуністичну номенклятуру і політику центру, отже, зміцнили переконання на курс незалежности України.

Після доповіді слухачі поставили Світлані Вишталенко ряд запитів: як виглядає справа з українізацією шкільної системи, чи місцевий відділ Руху проявляє належну активізацію у підготові до референдуму, під чиєю контролею знаходяться засоби масової інформації? Виявляється, що кляси української мови впроваджено у всіх школах Одеси, що місцеве керівництво Руху висунуло непередумане і шкідливе гасло „Україна для українців", що керівництво сітки радіо і телебачення далі знаходиться в руках осіб, неприхильних до ідеї незалежности України. Натомість державній єдності загрожує пропаґована концепція створення південноукраїнської автономії, яку підтримують колишні компартійні кола. На думку доповідачки, потрібно буде ще десятиліття, щоб розбудувати Україну на зразок західньоевропейських держав.

На закінчення Михайло Ґава, що представляв доповідачку і провадив програмою, подякував всім присутнім за їхню співучасть в розгляданні історично-творчих моментів в Україні.

Юрій Ганас

НІКІТА, А НЕ СЕРГІЙ

У передовій п.з. „Зазіхання Москви на Крим" („Свобода" ч. 23 з 5-го лютого ц.р.) треба читати: „Мова про Нікіту Хрущова, який, як генеральний секретар компартії СССР зрікся Криму у сторіччя Кримської війни у користь України". — Ред.

БРАЗИЛІЙСЬКА КОМУНІСТИЧНА партія прийняла рішення змінити назву і зняти з прапора традиційну емблему — серпа і молота. Рішення було прийнято на X з'їзді партії. Відтепер бразилійські комуністи будуть називати себе членами Народної соціялістичної партії.

СПЕЦІЯЛЬНА КОМІСІЯ албанського парляменту дійшла до висновку, що партійні апаратники і керівництво поліції постійно грабували громадян країни. На сьогоднішній день майже всі члени колишнього політбюра Енвера Годжі перебувають під арештом і звинувачуються у зловживанні владою.

В САНКТ-ПЕТЕРБУРЗІ відбувся мітинґ „Русской партії", члени якої у своїх виступах вимагали „переходити до фактичного захоплення влади", щоб „покласти край пограбуванню Росії транснаціональними сіоністськими корпораціями".

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ІРЕНА ДЕМБІЦЬКА член УНС Відд. 399-го Т-ва „Леви" в Чикаґо, Ілл. померла 9-го листопада 1991 року на 65-му році життя. Нар. 1926 року в Чикаґо, Ілл. Членом УНС стала 1970 року. Залишила у смутку мужа Миколу, синів Данила з дружиною Меланією і дітьми Миколою і Кристом, Ґлена з дружиною Дженет і дітьми Михасем і Сузен, Павла, брата Михайла Кучму з родиною і сестру Анну Саймонс із родиною. Похорон відбувся 12-го листопада 1991 року на цвинтарі св. Миколая в Чикаґо, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!

Роман Б. Припхан, секр.

ЕМІЛЬ С. ІВАНИЦЬКИЙ член УНС Відд. 180-го Т-ва ім. Івана Франка в Акрон, Огайо помер 18-го листопада 1991 року на 63-му році життя. Нар. 2-го травня 1928 року в Акрон, Огайо. Членом УНС став 1954 року. Залишив у смутку дружину Джаніту, сина Роберта, дочку Джуді і Сузан та двоє внуків. Похорон відбувся 21-го листопада 1991 року на цвинтарі св. Хреста в Акроні, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!

Дж. Жеребняк, секр.

МАРІЯ СМИК член УНС Відд. 277-го Т-ва ім. Івана Хрестителя в Гартфорді, Кт. померла 3-го листопада 1991 року на 95-му році життя. Нар. 1896 року в Україні. Членом УНС стала 1934 року. Залишила у смутку двох синів Стефана і Самійла, дочку Анну Маєвську, внуків і правнуків. Похорон відбувся 5-го листопада 1991 року на цвинтарі св. Івана Хрестителя в Ґлестонбурі, Конн.

Вічна Їй Пам'ять!

Осип Гладун, секр.

ІРЕНА ДЕРЖКО член УНС Відд. 472-го Т-ва „Пласт" в Чикаґо, Ілл. померла 26-го серпня 1991 року на 70-му році життя. Нар. 1920 року у Львові, Україна. Членом УНС стала 1970 року. Залишила у смутку мужа Остапа, сина Зенона, дочку Любу з мужем Денісом, сестру Любу з мужем Володимиром і сином Олесем у Львові, похресницю Христину Шелдон з мужем Генком, племінницю Р. Покінську з дочкою Дарією та ближчу і дальшу родину в Америці й Україні. Похорон відбувся 31-го серпня 1991 року на цвинтарі „Укрейніян Ґарденс".

Вічна Їй Пам'ять!

Управа Відділу

МАРІЯ ФУТЕРКО член УНС Відділу 256-го ім. св. Івана Хрстителя в Рівергед, Н.Й. померла 13-го вересня 1991 року на 75-му році життя. Нар. 1-го травня 1916 року в Золочеві, Україна. Членом УНС стала 1970 року. Залишила у смутку дочку Еріку, синів — Романа і Богдана та кількоро внуків. Похорон відбувся 16-го вересня 1991 року на цвинтарі св. Ізидори в Рівергед, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Кирило М. Безкоровайний, секр.

ПЕТРО ҐЕЛЕТІЙ член УНС Відділу 164-го Т-ва ім. М. Грушевського в Бервік, Па. помер 30-жовтня 1991 року на 98-му році життя. Нар. 1893 року в Зах. Україні. Членом УНС став 1925 року. Залишив у смутку дочок Розу, Марію і Дженні та сина Степана. Похорон відбувся 2-го листопада 1991 року на цвинтарі свв. Кирила і Методія в Бервік, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Тимко Бутрей, секр.